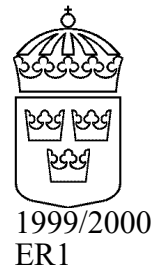

Redogörelse till riksdagen

1999/2000:ER1

Från Sveriges delegation vid Europarådets parlamentariska församling

---

Riksdagens Europarådsdelegation överlämnar bifogade redogörelse för verksamheten inom den parlamentariska församlingen under 1999. Till redogörelsen är fogad en förteckning över av församlingen under perioden antagna rekommendationer, resolutioner och andra beslut.

Stockholm den 15 februari 2000

På delegationens vägnar

Jan Bergqvist

Kirsti Pulkka-Ericson

Albanien, Andorra, Belgien, Bulgarien, Cypern, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Georgien, Grekland, Irland, Island, Italien, Kroatien, Lettland, Liechtenstein, Litauen, Luxemburg, Makedonien, Malta, Moldova, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Rumänien, Ryssland, San Marino, Schweiz, Slovakien, Slovenien, Spanien, Storbritannien, Sverige, Tjeckien, Turkiet, Tyskland, Ukraina, Ungern, Österrike

Europarådets medlemsstater 1999	2
Innehållsförteckning	3
1 Europarådets roll i det europeiska samarbetet	4
2 Den parlamentariska församlingens verksamhet under 1999: möten och viktiga frågor.....	5
2.1 Möten.....	5
2.2 Riksdagens delegation.....	5
2.3 Utvidningen, granskning av efterlevnaden av åtaganden.....	6
2.4 Politiska frågor.....	8
2.5 Demokrati och mänskliga rättigheter	9
2.6 Sociala och ekonomiska frågor m.m.	10
2.7 50-årsjubileum	11
2.8 Gästtalare	12
2.9 Val av generalsekreterare för Europarådet.....	13
3 Den svenska representationen.....	13
Ombud.....	13
4 Huvudområden för församlingens verksamhet	16
4.1 Granskning av hur medlemsländerna uppfyller sina åtaganden	16
4.2 Politiska frågor.....	18
4.3 Juridiska frågor och mänskliga rättigheter	22
4.4 Ekonomi och utveckling	23
4.5 Sociala frågor, hälso- och familjefrågor.....	24
4.6 Kultur och utbildning	25
4.7 Naturvetenskap och teknik.....	25
4.8 Miljö, regionalplanering, lokal förvaltning	26
4.9 Befolknings- och flyktingfrågor.....	26
4.10 Jordbruk och landsbygdsutveckling.....	27
4.11 Kontakter med nationella parlament och med allmänheten	28
4.12 Jämställdhet mellan kvinnor och män.....	28
Förteckning över församlingens beslut.....	29

Europarådets historiska uppdrag är att bidra till Europas utveckling på grundval av krav på demokrati, mänskliga rättigheter och fungerande rättsstater. År 1999 var ett jubileumsår. 50 år har gått sedan Europarådets tillkomst. Sverige tillhörde grundarna när Europarådets stadgar undertecknades i London den 5 maj 1949 av tio västeuropeiska stater.

Tio år har gått efter Berlinmurens fall. Slutet på det kalla krigets polarisering av Europa gjorde en utvidgning av Europarådet möjlig. Arbetet i Europarådets parlamentariska församling har under denna tioårsperiod präglats av utvecklingen i Öst- och Centraleuropa. Medlemskretsen har växt och vid millennieskiftet deltar 41 medlemsländer i Europarådets verksamhet.

Efter 50 år har Europarådet samma organisatoriska struktur och följer samma grundprinciper som när det upprättades. Inom Europarådets ram samarbetar såväl medlemsländernas regeringar som deras parlament och regionala politiska organ. Europarådet arbetar på tre politiska nivåer: ett beslutande och verkställande organ – ministerkommittén, ett rådgivande organ – den parlamentariska församlingen, och ett organ för samarbete på lokal och regional nivå – den europeiska kongressen för lokala och regionala organ, Kommunalkongressen.

Den parlamentariska församlingen har för närvarande 291 ledamöter och lika många suppleanter som utsetts av de 41 medlemsländernas parlament. Därtill deltar med särskild gäststatus parlamentariska delegationer från fyra stater som ansökt om medlemskap – Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien-Hercegovina och Monaco – och tre delegationer med observatörsstatus från Israel, Kanada och Mexiko. Det sistnämnda landet gavs observatörsstatus under 1999.

Vid januarsessionen 1999 tillstyrkte församlingen Georgiens ansökan om medlemskap i Europarådet. Ministerkommittén fattade beslut vid sitt 104:e möte, och Georgien blev därmed Europarådets 41:a medlemsstat och den första i Kaukasien.

Sedan tillkomsten 1949 har den parlamentariska församlingen inom Europarådets ram arbetat för att främja fred och frihet, mänskliga rättigheter, demokratins principer och social rättvisa i Europa. Även om församlingen i första hand har en rådgivande funktion har den aktivt medverkat till utvidgningen av Europarådet. I arbetet har ingått att förbereda kandidatländer för medlemskap, bedöma om villkoren för medlemskap är uppfyllda och bistå de nya medlemsländerna i deras demokratiska utveckling. Församlingen har varit pådrivande i frågor som mänskliga rättigheter och minoriteters rättigheter samt bidragit vid tillkomsten av ett stort antal konventioner.

Genom utvidgningen av medlemskretsen har Europarådet fått en mer heterogen sammansättning än under de första decennierna. Det ställer speciella krav när det gäller att upprätthålla Europarådets värderingar och principer. Parlamentarikerförsamlingen anser det viktigt att säkerställa att Europarådets grundläggande värderingar – och därigenom dess trovärdighet – inte försvagas. Det räcker inte med att ett land ingår en principiell förbindelse att respektera de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Uppföljningen och kontrollen av efterlevnaden av dessa principer är numera en

viktig del av verksamheten i den parlamentariska församlingen, ministerkommittén och kongressen för lokala och kommunala myndigheter. Det är särskilt viktigt att stärka och konsolidera de demokratiska krafterna i Öst- och Centraleuropa samt stödja ländernas strävan att bygga upp ett oberoende rättsväsende, skydda nationella minoriteter, avskaffa dödsstraffet och stärka de mänskliga rättigheterna.

Europarådet högtidlighöll sitt femtioårsjubileum vid flera tillfällen under 1999. Jubileet erbjöd en möjlighet inte bara till en historisk tillbakablick utan också till att sätta nya mål för verksamheten i en omvärld som starkt förändrats efter Berlinmurens fall. Verksamhetens inriktning och det europeiska samarbetet debatterades i parlamentarikerförsamlingen på grundval av de förslag till förnyelse av organisationen som utarbetats av en grupp ”visa personer”, tillsatta av toppmötet 1997 med deltagande av Europarådets stats- och regeringschefer.

2 Den parlamentariska församlingens verksamhet under 1999: möten och viktiga frågor

2.1 Möten

Europarådets parlamentariska församlings session 1999 var fördelad på fyra delsessioner. Samtliga hölls på sedvanligt sätt i Strasbourg. Delsessionerna ägde rum den 25–29 januari, den 26–30 april, den 21–25 juni och den 20–24 september. Det ständiga utskottet, som beslutar på församlingens vägnar mellan delsessionerna, sammanträdde den 30 mars, den 26 maj och den 4 november. En s.k. minisession hölls i Rom den 29–31 mars med deltagande av det ständiga utskottet, byrån och flera fackutskott.

De fyra delsessionerna debatterade församlingens rapporter, avgav rekommendationer till ministerkommittén, antog resolutioner och direktiv samt gjorde uttalanden i aktuella frågor. De rapporter som lades fram för församlingen och det ständiga utskottet hade förberetts av de 14 fackutskotten som sammanträtt i Strasbourg, Paris eller i något av medlemsländerna på inbjudan av respektive lands parlament.

Till president för församlingen valdes i januari Lord Russell-Johnston (liberal, Storbritannien) efter den tyska parlamentsledamoten Leni Fischer (CDU). En ledamot kan enligt praxis väljas till president i högst tre år. Lord Russell-Johnston är församlingens 21:e president, och den fjärde från Storbritannien på denna post.

2.2 Riksdagens delegation

Den svenska delegationen vid 1999 års session bestod av sex ordinarie ledamöter: Jan Bergqvist (s), ordförande, Anders Björck (m), vice ordförande, Lisbet Calner (s), Maud Björnemalm (s), Maggi Mikaelsson (v) och Ingrid Näslund (kd). Suppleanter för dessa var Göran Magnusson (s), Knut Billing (m), Sören Lekberg (s), Marie Granlund (s), Mats Einarsson (v) samt Björn von der Esch (kd).

Sören Lekberg var under 1999 vice ordförande i utskottet för vetenskap och teknologi.

Delegationen förberedde delsessionerna vid möten i riksdagen och i Strasbourg. Vid tre tillfällen hölls gemensamma möten med de kommun- och landstingspolitiker som ingår i den svenska delegationen till Europarådets kongress för lokala och regionala organ, Congress of Local and Regional Authorities of Europe, CLRAE.

Delegationen hade dessutom möten i Stockholm med den brittiska och den österrikiska kandidaten till generalsekreterarposten och den schweiziska kandidaten till posten som kommissarie för de mänskliga rättigheterna.

2.3 Utvidgningen, granskning av efterlevnaden av åtaganden

Uppföljningen och kontrollen av efterlevnaden av medlemsländernas åtaganden har blivit en mycket viktig del i Europarådets verksamhet.

Församlingen har tillsatt ett granskningsutskott, som varit verksamt sedan april 1997. Utskottet har till uppgift att kontinuerligt granska att alla medlemsländerna, nya såväl som gamla, respekterar Europarådets grundläggande principer och uppfyller de åtaganden som gjorts i samband med att ett land blivit medlem. Utskottet har tagit över de granskningsuppgifter som tidigare åvilat de politiska och juridiska utskotten och utskottet för förbindelser med europeiska icke-medlemsländer. Dess 65 ledamöter utses av de fem politiska grupperna (i motsats till de andra utskotten där medlemmarna utses av de nationella delegationerna). Härutöver ingår de politiska och juridiska utskottens ordförande ex officio. Granskningsutskottets möten är inte öppna för andra än ledamöterna. Under 1999 granskades Turkiet, Kroatien, Lettland och Slovakien. Andra stater som för närvarande är föremål för granskning är Albanien, Bulgarien, Makedonien, Moldova, Rumänien, Ryssland och Ukraina.

Ministerkommittén har sin egen särskilda övervakningsprocedur. Även Kommunalkongressen har en roll som övervakare av att den lokala självstyrelsen efterlevs.

Valövervakning är ett komplement till granskningen av demokratiseringsprocessen. Parlamentarikerförsamlingen har engagerat sig i ett stort antal valövervakningsinsatser under de senaste åren. Parlamentariker som valövervakare är ur politisk synvinkel av största betydelse trots att de nästan enbart deltar som korttidsobservatörer. Den parlamentariska församlingen har under 1999 sänt valövervakare till Armenien, Georgien, Ukraina, Makedonien och Ryssland.

Under 1999 blev Georgien medlem av Europarådet. Landet anhöll om speciell gäststatus 1993 och fick den beviljad 1996. Att handläggningen drog ut på tiden berodde dels på debatten om Europarådets geografiska gränser, dels på oroligheterna i Abchazien och Ossetien. Församlingen debatterade Georgiens medlemskapsansökan (dok. 8275) vid januarsessionen och tillstyrkte.

Georgiens anslutning till Europarådet högtidlighölls vid en ceremoni under aprilsessionen med deltagande av landets president Eduard Sjevardnadze. En ad hoc-parlamentarikerkommitté övervakade parlamentsvalet i Georgien i oktober 1999.

Europeiska stater som ansökt eller kommer att ansöka om medlemskap i Europarådet kan beviljas speciell gäststatus enligt församlingens beslut från år 1989. Vid utgången av 1999 hade fyra parlamentsdelegationer gäststatus i församlingen (Armenien, Azerbajdzjan, Bosnien-Hercegovina och Monaco).

Armenien och Azerbajdzjan anhöll om att få bli medlemmar 1996. När deras ansökningar behandlades förde rådet också en principdebatt om de geografiska gränserna för Europarådet. Resultatet av debatten blev att församlingen ansåg att Armenien, Azerbajdzjan och Georgien på grund av sina kulturella band till Europa får anhålla om medlemskap. En fredlig lösning på problematiken kring Nagorno-Karabach spelar en central roll för Armeniens och Azerbajdzjans eventuella inträde i Europarådet. Handläggningen av både Armeniens och Azerbajdzjans ansökningar fortsätter i utskotten.

I enlighet med stadgan skall församlingen vid öppnandet av varje delsession kontrollera och ratificera medlemmarnas och gästernas ackreditering. Vid den första delsessionen ifrågasatte Göran Magnusson den armeniska gästdelegationens ackreditering med anledning av att det största oppositionspartiets representant inte ingick i den armeniska parlamentarikerdelegationen. Ärendet detaljgranskades av utskottet för procedurfrågor. Vid en fortsatt behandling antog församlingen utskottets rekommendation och godkände den armeniska gästdelegationens ackreditering med reservationen att ett mandat är förbehållet det största oppositionspartiet.

I Bosnien-Hercegovina, som sedan 1994 har gäststatus, utvecklingen har bedömts gå åt rätt håll. Som följd av detta har den procedur som kan leda till landets medlemskap i Europarådet pågått sedan mars 1998. Sedan april 1996 har Europarådet ett kontor i Sarajevo. Kontoret har till uppgift att stödja en utveckling mot demokratiska institutioner, oavhängiga medier samt respekt för de mänskliga rättigheterna.

Monaco lämnade in sin medlemskapsansökan i oktober 1998. Som ett led i ansökningsprocessen besöktes Monaco av en ad hoc-kommitté sammansatt av församlingens president och ordförandena för de politiska grupperna. Församlingen utarbetar för närvarande ett yttrande om Monacos ansökan om medlemskap.

Vitryssland anhöll om medlemskap 1993. Det vitryska parlamentets gäststatus har dock suspenderats av byrån på rekommendation av det politiska utskottet. Den omedelbara anledningen var att president Lukasjenko efter en grundlagsstridig folkomröstning avsatte det folkvalda parlamentet och själv utsåg ett parlament som följaktligen saknar demokratisk legitimitet.

Föbundsrepubliken Jugoslavien ansökte om medlemskap år 1998. Ministerkommittén lämnade ansökan till församlingen för kännedom. Ansökan har inte handlagts.

Även utomeuropeiska länder har möjlighet att delta i Europarådets verksamhet.

Europarådets toppmöte i Wien 1993 gick in för en ny typ av observatörsstatus för utomeuropeiska länder. Det är ministerkommittén som beslutar om ett land får observatörsstatus eller inte. Beslutet träder i kraft sedan parlamentariska församlingen har lämnat ett positivt yttrande. Med stöd av beslutet får en observatör delta i det samarbete som är underställt ministerkommittén. Ett land med observatörsstatus måste dessutom anhålla om att få sända

observatörer till den parlamentariska församlingen som fattar beslut i frågan. Israel, Kanada och Mexiko medverkade under 1999 som observatörer i den parlamentariska församlingen.

2.4 Politiska frågor

Förutom kärnämnet uppföljning av medlemsstaternas förpliktelser dominerades församlingens debatter även år 1999 av utvecklingen på Balkan. Krisen har behandlats i församlingen ur olika perspektiv: den allmänna interna demokratiska utvecklingen i Jugoslavien, situationen i Kosovo och flyktingproblemen till följd av krisen. Situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien och konflikten i Kosovo var på parlamentarikerförsamlingens dagordning vid varje delsession. Det rådde en samsyn att Europarådet inte passivt bör avvakta att andra aktörer löser krisen.

Församlingen ansåg att Europarådet i samarbete med andra internationella aktörer bör medverka till en fredlig lösning av konflikten. Närvaron av verifieratörer från Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE, ansågs inte räcka för att hindra det ökande våldet. Natos militära operation mot Jugoslavien väckte blandade reaktioner i församlingen. Det uteblivna mandatet från FN:s säkerhetsråd beklagades, men operationen ansågs nödvändig för att förhindra fortsatta övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Kosovo. Ett tema som framhölls i debatterna var respekten för yttrandefriheten i hela Förbundsrepubliken Jugoslavien samt lagstiftning och praxis som är i harmoni med Europarådets principer. Förutsättningen för hela Balkanområdets stabilitet är att Jugoslavien genomför demokratiska reformer. Församlingen ville ge en tydlig signal till det jugoslaviska ledarskapet att respekt för mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer är villkor för medlemskap.

I mars arrangerade det politiska utskottet ett seminarium om Kosovos framtida status och i november en konferens om parlamentens insats för att fullfölja stabilitetspakten för sydöstra Europa.

Konflikten i Tjetjenien uppmärksammades av det ständiga utskottet som betonade att endast en politisk lösning på konflikten skulle kunna skapa fred i regionen. Akut humanitär hjälp efterlystes för civilbefolkningen som drabbats extremt hårt.

Trots att Europarådet är en regional organisation bevakar den parlamentariska församlingen den politiska och ekonomiska utvecklingen över hela världen. Den tilltagande globaliseringen påverkar i hög grad de europeiska ländernas samhällsliga utveckling. Församlingen debatterade i september krisen i Östtimor.

Utvecklingen på Balkan och gemensamma insatser i samband med valövervakningar i ett flertal länder har visat att Europarådet i samarbete med andra organisationer på ett positivt sätt kan bidra till främjandet av fred och demokrati. Dialogen med andra organisationer av betydelse för Europa är fortsatt livlig. Europarådet samarbetar med både allmänpolitiska organisationer och fackorgan. Europarådets roll och samarbete med andra internationella organisationer var en av de centrala frågorna under 1999. Ökat samarbete med andra organisationer tas upp i "de visa personernas" rapport som

prioriterad verksamhet för Europarådets framtida arbete. Samarbetet mellan EU, OSSE och Europarådet och deras respektive parlamentariska församlingar utvärderas vid särskilda debatter samt i samband med möten mellan ledande representanter för dessa institutioner.

Som ett led i uppföljningen av ”De visas” rekommendationer har den parlamentariska församlingen under året reviderat sin stadga för att bättre uppfylla kraven på kvalitet och effektivitet.

2.5 Demokrati och mänskliga rättigheter

Europarådets bärande idé är att respekt för de mänskliga rättigheterna skapar en fast grund för fred och säkerhet. Demokrati och mänskliga rättigheter återkom i många olika debatter under 1999.

Förekomsten av dödsstraff i vissa medlemsländer fortsatte att vara föremål för intensiv bevakning. 1999 års session inleddes med en debatt om Ukrainas åtagande att införa moratorium på verkställandet av dödsstraff. Landet fick allvarlig kritik också för det sätt på vilket det hemlighåller information om fångar och om avrättningar samt om hur minoriteter behandlas. För att sätta tyngd bakom sina krav hotade parlamentarikerförsamlingen att överväga att suspendera den ukrainska delegationen. Ukraina fick en tidsfrist till junisessionen för att kunna redovisa framsteg i efterlevnaden av sina förpliktelser. Vid junisessionen gav dock parlamentarikerförsamlingen Ukraina en ytterligare tidsfrist med hänvisning till det svåra politiska läget i det ukrainska parlamentet och det stundande presidentvalet.

Turkiets åtaganden som medlem av Europarådet granskades vid januari-sessionen. Turkiets brist på respekt för de mänskliga rättigheterna påverkar Europarådets trovärdighet. De turkiska myndigheterna förväntas alltjämt söka en fredlig lösning på kurdfrågan. Parlamentarikerförsamlingen sände observatörer till rättegången mot kurdledaren Abdullah Öcalan. Parlamentarikerförsamlingens representanter var även närvarande när den turkiska appellationsdomstolen den 25 november fastställde dödsdomen mot Öcalan. Parlamentarikerförsamlingen anser att fastställandet av dödsstraffet var oacceptabelt. Dödsstraff hör inte hemma i ett rättssamhälle. Domen har överklagats till Europarådets domstol för de mänskliga rättigheterna.

Europarådet arrangerade i samarbete med ryska myndigheter en konferens om dödsstraffet i Moskva den 3–4 juni med deltagande bl.a. av ett stort antal dumaledamöter. Syftet med konferensen var att diskutera avskaffandet av dödsstraffet i Ryssland, alternativa straff till dödsdomar och brottsoffrens behov.

Den nya europeiska domstolen för mänskliga rättigheter har varit verksam under ett drygt år. Domstolen är permanent och ersätter både Europeiska kommissionen för mänskliga rättigheter och den tidigare Europadomstolen. Detta innebär att den nya domstolens domare, till skillnad från tidigare, arbetar på heltid i Strasbourg. Europadomstolen är sammansatt av en domare från varje land som tillträtt Europakonventionen. Regeringarna föreslår domarkandidater men det är den parlamentariska församlingen som utser domstolens ledamöter. Den svenska domaren Elisabeth Palm är Europadomstolens vice ordförande.

Inrättandet av en befattning inom Europarådet som kommissarie för mänskliga rättigheter debatterades av församlingen under januarsessionen. Efter ministerkommitténs behandling av ärendet genomfördes under septembersessionen val mellan tre kandidater. Vid första omröstningen valdes spanjoren Alvaro Gil-Robles till Europarådets första kommissarie för de mänskliga rättigheterna. Hans mandatperiod på sex år började den 1 januari 2000. Kommissarien kan inte omväljas.

Den europeiska konventionen om förhindrande av tortyr antogs av ministerkommittén i juni 1987 och trädde i kraft den 1 februari 1989. Därmed fanns det ytterligare en anledning till ett jubileum under 1999. Konventionen hade vid slutet av 1999 ratificerats av samtliga 41 medlemsstater. Sverige ratificerade konventionen den 21 juni 1988. Den kommitté som upprättats enligt konventionen för att undersöka behandlingen av frihetsberövade inledde sin verksamhet 1990. Kommittén består av en representant från varje medlemsland. De nationella delegationerna nominerar tre kandidater och valet sker i ministerkommittén. Sveriges representant i kommittén sedan 1995 har varit Christina Doctare. I juli 1999 omvaldes hon för ytterligare fyra år.

Flera medlemmar av de svenska, danska och finska Europarådsdelegationerna skrev under Sören Lekbergs motion för en resolution (doc. 8542) angående EU:s planer på att utarbeta en stadga för de mänskliga rättigheterna. Motionärerna understryker att hänsyn bör tas till Europarådets mekanism för att skydda de mänskliga rättigheterna. Denna bör utnyttjas i arbetet med den föreslagna EU-stadgan för att undvika överlappande funktioner. Europarådets mål har länge varit att gemenskapen skall tillträda Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Vid ett möte i Tammerfors den 15–16 oktober 1999 enades det Europeiska rådet om att inrätta ett organ som anförtros uppgiften att utarbeta ett utkast till en stadga av politisk karaktär om de grundläggande rättigheterna inom EU. I det förberedande organet ingår bl.a. två representanter för vart och ett av EU:s nationella parlament. Den svenska riksdagen representeras av Göran Magnusson och Lars Tobisson. Europarådet har två observatörer i det förberedande EU-organet. En av observatörerna kommer från Europadomstolen för de mänskliga rättigheterna.

2.6 Sociala och ekonomiska frågor m.m.

Rapporter om verksamheten inom Europeiska utvecklingsbanken, EBRD, och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, OECD, finns varje år på församlingens dagordning. Församlingen har uppdraget att vara parlamentariskt forum för och granska verksamheten i de mellanstatliga regeringsorganen OECD och EBRD. I den utvidgade församlingens OECD-debatt i september deltog företrädare för Kanada, Japan, Korea och Mexiko.

Som slutsats av en debatt angående relationer mellan Europarådet och Unesco rekommenderade församlingen praktiska åtgärder för att förnya, stärka och effektivisera samarbetet mellan organisationerna.

Den ekonomiska kris som började under 1997 och spreds vidare under 1998 drabbade östasiatiska ekonomier och Ryssland hårt. Parlamentarikernas

oro för utvecklingen i Europa kom till uttryck i en debatt om den ekonomiska utvecklingen i Ryssland och Ukraina.

Rättigheterna för utsatta grupper bevakas av församlingen. Bland annat debatterades situationen för barnen i Albanien och den åldrande befolkningens utsatthet och livskvalitet. Församlingen antog även en rekommendation om åtgärder för ekonomisk återbyggnad i sydöstra Europa efter Kosovo-konflikten.

Som ett led i Europarådets kampanj för global solidaritet under rubriken Globalisering utan fattigdom arrangerades i oktober i samarbete med UN-FPA en konferens om ”Demografisk förändring och hållbar utveckling”.

Europarådets Nord-Syd-centrum ger årligen två pris som erkännande för den roll pristagarna har spelat för att skydda mänskliga rättigheter, främja pluralistisk demokrati och stärka Europas relationer med Afrika, Asien och Latinamerika. Prisceremonin hölls i samband med januarsessionen. Pristagarna var Graca Machel, ordförande för Moçambiques riksorganisation för barn, och Lloyd Axworthy, Kanadas utrikesminister.

2.7 50-årsjubileum

Den 5 maj 1999 var det 50 år sedan Europarådet grundades. Jubileet ansågs som ett lämpligt tillfälle att sprida kunskap om Europarådet och om dess verksamhet. Händelserna på Balkan kom att överskugga festligheterna.

Regeringen tillsatte i december 1998 en nationalkommitté för Europarådets 50-årsjubileum. Kommittén har haft som uppgift att samordna och ta initiativ till aktiviteter i Sverige för att fästa uppmärksamhet på Europarådet. Tonvikten låg på spridning av information om Europarådet till allmänheten. I samarbete med riksdagens Europarådsdelegation genomfördes i april och i oktober seminarier om demokrati och mänskliga rättigheter. Nationalkommitténs ordförande var Jan Bergqvist. De övriga riksdagsledamöterna som ingick i nationalkommittén var Lisbet Calner (s), Anders Björck (m), Murad Artin (v), Ingrid Näslund (kd), Marianne Andersson (c), Karl-Göran Biörsmark (fp) och Marianne Samuelsson (mp). En jubileumsskrift Sverige i Europarådet 1949–1999 utgavs på uppdrag av nationalkommittén. Den skrevs av ambassadör Torsten Örn. Ytterligare en skrift på svenska med sammanfattningar av de viktigaste konventionerna har kommit ut under året.

På årsdagen av Europarådets bildande, den 5 maj, högtidlighöll riksdagen Europarådets 50-årsjubileum. Den årliga riksdagsdebatten om verksamheten inom Europarådet under det gångna året inleddes av ett tal av talman Birgitta Dahl.

Det officiella högtidlighållandet av jubileet ägde rum i London den 5 maj i närvaro av den engelska drottningen. Anders Björck representerade den svenska delegationen i London.

Ett jubileumssammanträde med den gemensamma kommittén hölls i Budapest den 6 maj (första halvårets ordförandeland var Ungern). Jan Bergqvist deltog i detta möte.

Församlingens utskott för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten hade samordnande ansvar för en insats för Europas ungdom med anledning av 50-årsjubileet. Ett ungdomsparlament med ca 300

ungdomar från 44 länder ägde rum i Strasbourg den 29–30 april i samband med den andra delsessionen. Den svenska Europarådsdelegationen hade i samarbete med riksdagens informationsenhet utsett fyra svenska gymnasieelever från olika delar av landet som svenska deltagare i ungdomsparlamentet. De fyra utvalda och deras fyra suppleanter gjorde i februari studiebesök i riksdagen. De var också inbjudna till de seminarier som arrangerades i riksdagen med anledning av 50-årsfirandet. Ungdomsparlamentets tre teman var ekonomisk utveckling och välfärd, demokrati samt utbildning. Ungdomsparlamentet var mycket uppskattat av deltagarna.

Nationalkommittén för Europarådets 50-årsjubileum lämnade följande rekommendationer för arbetet med att stärka engagemanget för Europarådet:

1. Sveriges ständiga representation i Strasbourg bör ges goda förutsättningar att medverka i informationen om Europarådet och Europarådsfrågorna.
2. Riksdagens internationella kansli bör, via Europarådsdelegationens sekretariat, se till att viktiga Europarådsdokument regelmässigt sänds till de berörda riksdagsutskotten.
3. Samarbetet bör utvecklas och regelbundna möten bör hållas mellan Utrikesdepartementet, riksdagens Europarådsdelegation samt Kommun- och Landstingsförbundens delegation till Kommunalkongressen. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas åt följande uppgifter:
  - Informationen om aktuella Europarådsfrågor och svenska initiativ i Europarådet bör förstärkas.
  - Särskild vikt bör läggas vid kontakter med ungdomsorganisationer och andra folkrörelser, t.ex. genom att anordna möten och seminarier eller genom att ge möjlighet till företrädare för folkrörelser att delta i möten med Europarådets parlamentariska församling.
  - En förteckning över såväl organisationer som enskilda personer med intresse för Europarådsfrågor bör utarbetas.
  - Skolornas behov bör uppmärksammas genom att man t.ex. har material tillgängligt vid besök på skolor.
  - Vid kontakt med riksdag, Regeringskansliet eller Kommun- och Landstingsförbunden bör allmänheten ges tillgång till "hemsida" om Europarådet.

2.8 Gästtalare

Varje år framträder ett stort antal stats- och regeringschefer, talmän, chefer för internationella organisationer och andra ledande internationella personligheter vid den parlamentariska församlingens fyra delsessioner i Strasbourg. Bland dessa kan nämnas Ungerns utrikesminister János Martonyi i egenskap av ministerrådets ordförande under första halvåret, Islands utrikesminister Halldor Asgrimsson i samma egenskap under andra hälften av 1999, Norges utrikesminister Knut Vollebaek i egenskap av OSSE:s ordfö-

rande, OECD:s generalsekreterare Donald Johnston, Georgiens president Eduard Sjevardnadze, Litauens president Valdas Adamkus, Sloveniens president Milan Kucan, Montenegros president Milo Djukanovic, Makedoniens premiärminister Ljubco Georgievski, Moldovas president Petru Luchinschi, Albaniens president Rexhep Mejdani, Tjeckiens premiärminister Milos Zeman, IPU:s president Miguel Martinez, OSSE:s parlamentariska församlings president Helle Degn, EBRD:s president Horst Köhler, Internationella Röda kors-kommitténs president Cornelio Sommaruga, EU:s representant i Bosnien-Hercegovina Carlos Westentorp, OSSE:s ombudsman för mänskliga rättigheter i Bosnien-Hercegovina Gret Haller, Rysslands representant vid Kosovoförhandlingar Viktor Tjernomyrdin, Polens transportminister Tadeusz Syryjczyk, Frankrikes ungdomsminister Marie-Georges Buffet och Rexhep Qosja, president för Kosovos förenade demokratirörelse.

Dessutom gästades församlingen av Ungerns talman János Áder, Georgiens talman Zurab Zhvania, Portugals talman Almeida Santos och franska nationalförsamlingens talman Laurent Fabius.

2.9 Val av generalsekreterare för Europarådet

Europarådets sekretariat, som rekryteras från medlemsstaterna, uppgår för närvarande till drygt 1 300 personer. Sekretariatet leds av en generalsekreterare som väljs av församlingen för en mandatperiod av fem år. Daniel Tarschys var den förste svensken på denna post. Hans mandatperiod gick ut den 31 augusti 1999.

Generalsekreterarvalet hölls under junisessionen. Tre kandidater ställde upp: Terry Davis, (labour, Storbritannien), Walter Schwimmer, (kristdemokrat, Österrike), och Hanna Suchocka, (kristdemokrat, Polen). Walter Schwimmer valdes i andra valomgången till Europarådets generalsekreterare för den kommande femårsperioden.

3 Den svenska representationen

Under 1999 års session hade riksdagen anmält följande valda ombud och suppleanter till församlingen och dess organ.

Ombud

1. Jan Bergqvist (s), delegationens ordförande
2. Anders Björck (m), delegationens vice ordförande
3. Lisbet Calner (s)
4. Maud Björemalm (s)
5. Maggi Mikaelsson (v)
6. Ingrid Näslund (kd)

1. Göran Magnusson (s)
2. Knut Billing (m)
3. Sören Lekberg (s)
4. Marie Granlund (s)
5. Mats Einarsson (v)
6. Björn von der Esch (kd)

Ombuden och suppleanterna var fördelade dels på det ständiga utskottet, dels på församlingens 14 fackutskott. Det ständiga utskottet har fullmakt att besluta på församlingens vägnar under perioder då denna ej är samlad. I fackutskotten, vilka sammanträder såväl under som mellan församlingens plenarmöten, bereds ärenden som församlingen har att besluta om. Utgående från utskottens betänkanden och förslag antar församlingen rekommendationer till ministerkommittén, resolutioner, yttranden och direktiv. Flertalet utskott har tillsatt underutskott, vilka i många fall är permanenta från session till session. Vidare kan ad hoc-utskott utses för en särskild fråga.

Ombuden och suppleanterna var under 1999 års session fördelade på församlingens utskott och underutskott på sätt som anges nedan (utskotts-suppleanter inom parentes).

Ständiga utskottet: Bergqvist, Björck (Lekberg, Näslund)

Politiska utskottet: Bergqvist, Björck (Lekberg, Näslund)

Underutskottet för relationer med icke-medlemsländer: Bergqvist

Utskottet för ekonomi och utveckling: Billing, Calner (Granlund, Einarsson)

Underutskottet för internationella ekonomiska relationer: Billing (Calner)

Underutskottet "Nord-Syd: Europas roll": Calner (Billing)

Underutskottet för utveckling av turismen (bildat 26–27 okt.): Billing

Utskottet för social-, hälsovårds- och familjefrågor: Björnemalm, Näslund (Mikaelsson, Magnusson)

Underutskottet för barnfrågor: Björnemalm

Underutskottet för den europeiska sociala stadgan och arbetsmarknadsfrågor: Näslund

Utskottet för juridiska frågor och mänskliga rättigheter: Magnusson, Näslund (Mikaelsson, von der Esch)

Underutskottet för mänskliga rättigheter: Magnusson

Kultur- och utbildningsutskottet: Billing, Granlund (Björnemalm, Einarsson)

Underutskottet för kulturarvet: Björnemalm (Billing)

Underutskottet för mediafrågor: Billing (Einarsson)

Utskottet för naturvetenskap och teknik: von der Esch, Lekberg, vice ordförande (Einarsson, Granlund)

Underutskottet för teknikpolicy och energi: Lekberg (von der Esch)

Underutskottet för vetenskapspolicy och etik: von der Esch (Lekberg)

Utskottet för miljövård, regional planering och kommunala frågor: Mikaelsson, Granlund (Billing, Bergqvist)

Underutskottet för miljöfrågor: Mikaelsson (Bergqvist)

Underutskottet för regionalplanering: Granlund (Mikaelsson)

Utskottet för befolknings- och flyktingfrågor: Björnemalm, Einarsson (Billing, Näslund)

Underutskottet för flyktingfrågor: Björnemalm

Underutskottet för demografifrågor: Billing

Utskottet för procedurfrågor: Magnusson (Björck)

Utskottet för jordbruksfrågor och landsbygdsutveckling: Mikaelsson (von der Esch)

Underutskottet för fiske: Mikaelsson (von der Esch)

Utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten: Lekberg (Björck)

Underutskottet för deltagardemokrati: Lekberg

Budgetutskottet: von der Esch (Calner)

Underutskottet för den europeiska statsförvaltningen: Calner

Utskottet för jämställdhet mellan könen: Calner (Björnemalm)

Utskottet för granskning av medlemsländernas uppfyllande av sina åtaganden ("Granskningsutskottet"): Magnusson

Valövervakningsdelegationer:

Ad hoc-kommittén för övervakning av Armeniens parlamentsval den 30 maj: von der Esch

Ad hoc-kommittén för övervakning av Makedoniens presidentval den 31 oktober: von der Esch

Ad hoc-kommittén för övervakning av Rysslands parlamentsval den 19 december: Einarsson, von der Esch

4.1 Granskning av hur medlemsländerna uppfyller sina åtaganden

Den årliga debatten om övervakningsverksamheten ägde rum under april-sessionen. *Granskningsutskottets andra årsrapport* (dok. 8359) redogör för verksamheten i utskottet under perioden april 1998–april 1999. Tio länders åtaganden har granskats under denna period: Albanien, Bulgarien, Kroatien, Lettland, Moldova, Ryssland, Slovakien, Makedonien, Turkiet och Ukraina. Verksamheten i utskottet bygger dels på samarbete med de nationella delegationerna, dels på dialog med ministerkommitténs granskningsenhet. Ministerkommittén informerar församlingen om den uppföljning som föranleds av granskningen. Utskottet rapporterade om den snabbare behandlingen av församlingens rekommendationer i ministerkommittén. Detta betraktas som ett välkommet framsteg eftersom ärenden förlorar sin aktualitet om svaret dröjer för länge. Granskningsarbetet i de två organen är kompletterande och samspel mellan dem sker i en gemensam kommitté (Joint Committee) där uppföljningsverksamheten diskuteras. Rapporten tar upp möjligheten att göra tematiska granskningar eftersom utvecklingen i de granskade länderna går parallellt. Som exempel nämns granskning av domstolsväsendet, fängelsestyret, yttrandefriheten eller minoriteters rättigheter. Framgångsrik granskning förutsätter samarbetsvilja från det granskade landet och dess myndigheters sida. Samarbetet får sin konkreta innebörd när det berörda landet genomför och tillämpar de rekommendationer granskningsrapporten tar upp.

Delsessionen i januari inleddes med en granskningsrapport (dok. 8300) om hur *Turkiet* efterlever sina åtaganden som Europarådsmedlem. Församlingen har tidigare behandlat respekten för de mänskliga rättigheterna i Turkiet, och den europeiska domstolen har i utslag från 1996 och 1997 framhållit att de turkiska säkerhetsstyrkorna gjort sig skyldiga till våldsdåd i sydöstra Turkiet. Turkiet manas att slopa dödsstraffet och fortsätta med den konstitutionella reformen. Rapporten föreslår även lagförändringar för att förbättra yttrandefriheten, föreningsfriheten och fångarnas rättigheter. Samtidigt behövs ett kontrollsystem för att garantera efterlevnaden av rättsreglerna. Respekten för de mänskliga rättigheterna kan förbättras genom utbildning och träning av personal inom det turkiska rättssystemet. Frivilligorganisationer bör få möjlighet att träffa fångar för att övervaka behandlingen av de fängslade. Rapporten påpekar att kurderna saknar möjligheter att främja och bevara sin kultur, sitt språk och sin identitet.

Göran Magnusson gav i ett debattinlägg uttryck för den svenska delegationens oro för utvecklingen i Turkiet. De turkiska myndigheterna är medvetna om världssamfundets intensiva bevakning av hur de mänskliga rättigheterna respekteras. Rätt till egen kultur, religion och eget språk är en del av de mänskliga rättigheterna. Yttrandefrihet är en av demokratins grundpelare. Magnusson uppmanade Turkiet att hitta en fredlig lösning på konflikten i den sydöstra delen av landet. Det är regeringens skyldighet att garantera respekten för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna. Frivilligor-

Ukrainas åtaganden som medlem i Europarådet fick en uppföljning även 1999 (dok. 8272, rek. 1395). Europarådet har uppmanat länderna i Östeuropa att avskaffa dödsstraffet. När Ukraina gick med i Europarådet 1995 förband sig landet att införa moratorium på dödsstraff. Vidare åtog sig Ukraina vid inträdet att inom ett år anta ramlagstiftning för skydd av mänskliga rättigheter och judiciella reformer, ny lagstiftning för brottmål och brottmålsprocess, ny civillagstiftning och civilprocess, nya regler för politiska partier samt att ratificera stadgan om regional- och minoritetsspråk och stadgan för lokalt och regionalt självstyre.

Trots åtagandet har flera avrättningar rapporterats under 1996 och 1997. Församlingen fördömde avrättningarna i resolutionerna 1112 (1997) och 1145 (1998). Avskaffandet av dödsstraffet är ett av de viktigaste målen för Europarådet när det gäller de mänskliga rättigheterna. Ukraina kritiserades även för det sätt på vilket landet hemlighöll information om avrättningarna och om fångar som blivit dömda till döden. Församlingen förbehöll sig rätten att överväga godkännandet av den ukrainska delegationens fullmakter vid kommande möten till dess man erhållit obestridda bevis på att ett moratorium i fråga om dödsstraff införts. I debatten vid årets första delsession uttryckte församlingen oro för bristen på tillräcklig åtskillnad mellan den verkställande, lagstiftande och dömande makten och den alltför långsamma reformprocessen, liksom att Ukraina ännu inte har ratificerat protokoll nr 6 om avskaffande av dödsstraff. Församlingen antog en resolution (res. 1179) där förhållandena i Ukrainas fängelser, den ökande korruptionen och kriminaliteten samt krimtatarernas medborgerliga rättigheter tas upp. Församlingen gav dessutom en allvarlig varning om att inte godkänna de ukrainska parlamentarikernas fullmakter vid junisessionen om Ukraina inte till dess uppfyllt de förpliktelser landet åtog sig genom Europarådsmedlemskapet. Församlingen rekommenderade (rek. 1395) även att ministerkommittén skulle överväga frågan att suspendera Ukraina om åtagandena inte uppfylldes.

Ukraina fick respit till junisessionen för att visa påtagliga framsteg i sina åtaganden. Granskningsutskottets rapportörer konstaterade (dok. 8424, rek. 1395) att de inte före den utsatta fristen hade fått övertygande bevis om framsteg och föreslog att proceduren för att inte godkänna de ukrainska delegaternas ackrediteringar skulle starta. En intensiv debatt ägde rum den 20 juni. Nästan alla talare ansåg att det inte några månader före det ukrainska presidentvalet var rätt tidpunkt att dra slutsatser om Ukrainas reformpolitik. Demokratiska krafter i landet skulle ges ytterligare en möjlighet att bevisa vad de kan åstadkomma. Församlingen beslöt att återuppta granskningen av Ukraina efter presidentvalet.

En granskningsrapport gällde *Kroatien* (dok. 8353, rek. 1405, res. 1185). Kroatien, som blev medlem i Europarådet 1996, åtog sig då att reformera lagstiftningen enligt en överenskommen tidtabell. Rapporten välkomnar de framsteg som Kroatien gjort och konstaterar att reformprocessen har pågått under svåra förhållanden. Rapporten tar dock upp ett antal brister i reformarbetet. Kroatien manas att förändra vallagstiftningen, den lokala självstyrel-

sen, rättsväsendet och mediernas frihet. Ytterligare förändringar behövs angående medborgarskapslagar, utlandskroaternas särskilda rättigheter samt behandlingen av de nationella minoriteterna. Brådskande åtgärder krävs för att reglera egendomsförhållanden, underlätta flyktingars återkomst och godkända identitetshandlingar i tidigare skyddsområden under FN:s förvaltning. Försoning mellan de etniska grupperna betraktas som en väsentlig del i landets normaliseringsprocess. I denna process spelar medierna en viktig roll. Rapporten ifrågasätter de kroatiska myndigheternas vilja att samarbeta med den internationella krigsförbrytardomstolen i Haag. Församlingen beslöt efter debatten att fortsätta granskningen av Kroatien.

En rapport om *uppföljningen av Lettlands åtaganden som Europarådsmedlem* (dok. 8426) debatterades under junisessionen. Lettland blev medlem i Europarådet 1995. Granskningen av landets åtaganden gentemot Europarådet har inkluderat tre besök av utskottets två rapportörer. De konstaterar att Lettland har uppfyllt flertalet av sina förpliktelser, dock ej levt upp till ett väsentligt krav som gäller integrering av den del av befolkningen som saknar medborgarskap. Lettland har gjort betydande framsteg särskilt beträffande ändringar i medborgarskapslagen efter en folkomröstning i oktober 1998. I rapporten sägs att Lettlands agerande för att främja landets språk och kultur är både förståeligt och legitimt. Samtidigt varnas för åtgärder som kan tolkas som inblandning i privatlivet eller som kan kränka minoriteters mänskliga rättigheter. Med tillfredsställelse konstateras att Lettlands parlament, Saeima, har ratificerat Europakonventionens protokoll nr 6 och därmed avskaffat dödsstraffet från och med den 6 maj 1999.

Slovariens efterlevnad av sina förbindelser och åtaganden (doc. 8496, rek. 1419) debatterades i församlingen under årets sista delsession. Granskningsutskottet hade utsett Göran Magnusson till rapportör. Uppföljningen av den demokratiska utvecklingen i Slovakien började redan när landet fick medlemskap i Europarådet 1993. Landsrapporten inleds med en generell översikt över det politiska läget i Slovakien. Reformprocessen efter parlamentsvalet i september 1998 har höjt Slovariens internationella anseende på ett avgörande sätt. Den nya regeringen har ambitionen att vara bland de första kandidatländerna vid utvidgningen av EU. Republikens president valdes i direkt folkval i maj 1999 enligt den nya grundlagen. Rapporten redovisar en rad genomförda reformer. Bl.a. har oppositionen fått representation i parlamentets kommitté som kontrollerar underrättelsetjänsten. Slovakien har infört garantier för mediefrihet. Framsteg har gjorts angående den lokala demokratin och inom rättssystemet och domstolsväsendet. Trots att minoriteternas ställning har förbättrats uttrycks oro för relationerna med den ungerska minoriteten. Romernas situation beskrivs som upprörande. Parlamentarikerförsamlingen beslöt att avsluta granskningen av Slovakien.

4.2 Politiska frågor

På dagordningen vid årets första delsession fanns två rapporter som gällde uppföljningen av ”De vises” rapport *Skapandet av ett gränslöst Europa* (dok. 8286, res. 1177) och *Det europeiska samarbetsprojektet* (dok. 8285, rek. 1178). Genom dessa dokument tog församlingen ställning till de strukturella

reformer som ”De vises” kommitté hade föreslagit till följd av det ökade antalet medlemsländer och i enlighet med de prioriteringar som Europarådets två toppmöten hade lagt fast. Församlingen uppmanar ministerkommittén att genomföra de föreslagna reformerna så snart som möjligt. Församlingen beslutade att för sin del godkänna prioriteringar och strukturförändringar. Enligt församlingen är Europarådet och EU de institutioner som kan utveckla det politiska samarbetsprojektet i Europa. Den betonar vikten av att ha allmänhetens stöd i denna process som bygger på öppenhet och demokratisk legitimitet. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till den parlamentariska dimensionen i detta politiska projekt. De parlamentariska institutionernas befogenheter och resurser behöver förstärkas.

När årets första delsession inleddes beslöt församlingen hålla en extrainsatt debatt om krisen i Kosovo. Det var särskilt massakern i Racak som föranledde församlingen att för sjätte gången inom ett år ta upp ämnet *Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ)* (dok. 8308, 8309, 8310, rek. 1397). Rapporten konstaterade att situationen i Kosovo avsevärt hade försämrats trots överenskommelsen den 16 oktober 1998 mellan Holbrooke och Milosevic. Inledningsvis föreslogs att församlingen skulle fördöma dödandet i Racak. Europarådet borde söka bidra till lösning av konflikten. Ministerkommittén rekommenderades att returnera FRJ:s ansökan om medlemskap i Europarådet, om de jugoslaviska myndigheterna fortsatte att åsidosätta internationella åtaganden.

Tre gästtalare deltog i debatten: biträdande chefen för Kosovos verifikationsmission (KVM) Gabriel Keller, åklagaren vid den internationella krigsförbrytardomstolen för det forna Jugoslavien (ICTY) Louise Arbour och UNHCR:s särskilda sändebud för Jugoslavien Niclas Morris. Keller redogjorde främst för de stora svårigheter KVM hade att brottas med. Arbour underströk att ansträngningarna att åstadkomma en politisk och fredlig lösning för Kosovokonflikten saknade utsikter att lyckas, om de som var skyldiga till brott förblev ostraffade. De ansvariga måste dras inför domstol och inte sitta vid förhandlingsbordet, underströk Arbour. Morris betonade nödvändigheten av en snar lösning på den humanitära katastrofen samt påminde om att det förutom albaner fanns stora grupper av serber och romer bland flyktingarna.

Församlingens andra delsession ägde rum när misslyckandet i medlingsförsöken i Rambouillet och Paris var ett faktum. OSSE hade dragit tillbaka sina verifikatörer ifrån Kosovo, och Nato hade börjat sin militära aktion mot Förbundsrepubliken Jugoslavien. Det politiska utskottets rapport *Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien* (dok. 8393, 8392, 8364, rek. 1403) debatterades gemensamt med befolknings- och flyktingutskottets rapport om *Den humanitära situationen för flyktingar och tvångsflyttade personer i Kosovo* (dok. 8392, rek. 1404). Ledningen i Belgrad har under ett årtionde kränkt kosovoalbanernas grundläggande medborgerliga rättigheter. Församlingen uttalade i en resolution att Europarådet gör allt som är möjligt för att ge stöd och skydd åt de drabbade. Församlingen manade de jugoslaviska myndigheterna att följa FN:s säkerhetsråds resolutioner, dra bort de jugoslaviska trupperna från Kosovo och stoppa den etniska rensningen och förstörelsen av egendom. Vidare krävdes att internationell fredsbeva-

rande trupp placeras i Kosovo för att trygga flyktingarnas återvändande och respekten för de mänskliga rättigheterna. En fredlig lösning av krisen måste innehålla en omfattande autonomi för Kosovo. För att hjälpa de länder som tar emot flyktingarna och värna om ländernas stabilitet beslöt församlingen att öppna ett kontor i Makedonien och ändra det i Albanien fungerande kontorets mandat för att möjliggöra dess deltagande i humanitära aktiviteter och uppbyggandet av demokratiska institutioner i Kosovo.

Vid junisessionen fördes återigen *Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien* upp på dagordningen genom en snabbprocedur. Församlingen debatterade en rapport (dok. 8449, rek. 1414) om Europarådets bidrag till byggandet av fred och stabilitet på Balkan. Församlingen välkomnade avtalet om en politisk lösning av Kosovokrisen i enlighet med G 8-gruppens initiativ samt FN:s säkerhetsråds resolution 1244 (1999). Församlingen ansåg att förutsättningen för hela Balkanområdets stabilitet är att befolkningen i Förbundsrepubliken Jugoslavien genomför demokratiska reformer.

Den ryska presidentens särskilda sändebud vid förhandlingar om Kosovo, Viktor Tjernomyrdin, sade i sitt tal att konflikter inte kan lösas med våld. Han ansåg att FN:s roll underskattats. Tjernomyrdin ansåg att det inte finns några garantier för att konflikten i Kosovo inte blossar upp igen. Det är positivt att våldet mot kosovoalbanerna är över, men nu är det serberna som flyr därför att fredsstyrkan inte kan garantera deras säkerhet.

Även vid den fjärde delsessionen debatterades situationen i Kosovo. Den två dagar långa debatten inleddes av Montenegros president Milo Djukanovic och grundades på tre rapporter från tre olika utskott. Det politiska utskottets rapport *Sydöstra Europa efter Kosovokonflikten: den politiska situationen* (dok 8533, 8540, rek.1422) bekräftade att Europarådet efter Kosovokrisen vill förstärka sin roll i återuppbyggnaden och demokratiseringen av sydöstra Europa. Europarådets expertis måste medverka vid genomförandet av stabilitetspakten för sydöstra Europa. Pakten kan betecknas som ett politiskt ramverk för dialog mellan länderna i regionen och tongivande delar av världssamfundet. Syftet med pakten är att stärka sydöstra Europas länder i deras strävan att främja fred, demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och ekonomiskt välstånd. Dialogen med de demokratiska krafterna i FRJ borde stärkas.

Bosnien-Hercegovinas förutsättningar att bli medlem i Europarådet har varit på det politiska utskottets dagordning sedan medlemsansökan lämnades in i april 1995. På grund av den militära aktiviteten sköts handläggningen upp till 1997. Bosnien-Hercegovina utropade sig till en självständig stat den 5 april 1992 efter en folkomröstning. Bosnien-Hercegovina har den mest diversifierade befolkningsstrukturen av delstaterna i det forna Jugoslavien. I november 1996 hölls parlaments- och presidentval och i september 1997 lokala val. Nya val hölls i september 1998.

Europarådet har sedan april 1996 haft ett kontor i Sarajevo. Kontoret har till uppgift att stödja en utveckling mot demokratiska institutioner, en oavhängig press och respekten för de mänskliga rättigheterna.

I september 1997 upprättade församlingens byrå minimivillkoren för medlemskap och därefter gjorde företrädare för det politiska utskottet och för det juridiska utskottet ett besök i landet. I mars 1998 beslutade församlingens byrå att behandla Bosnien-Hercegovinas ansökan. Jurister från Europeiska kommissionen för de mänskliga rättigheterna besökte landet i september 1998. En delegation från församlingen sändes ut på observationsuppdrag inför parlaments- och presidentvalet i september 1998.

Vid aprilsessionen 1999 debatterades en rapport *Situationen i Bosnien-Hercegovina* (dok. 8381, 8390, 8385). Rapportörerna besökte landet i mars 1999. I rapporten konstaterades att bosniaker, kroater och serber enligt Daytonavtalet alla måste delta på ett konstruktivt sätt i de gemensamma institutionernas arbete. Samarbetet mellan olika myndigheter måste förbättras. De rådande problemen visar både hur sårbara institutionerna är och behovet av att förstärka staten Bosnien-Hercegovina. Rapporten nämner områden där ny lagstiftning bör genomföras: rättsväsendet, polisväsendet, vallagar, mänskliga rättigheter, äganderättsförhållanden, yttrandefriheten och medier. Utbildningssystemet behöver förnyas för att eliminera segregering av elever på grund av deras etniska ursprung.

EU:s höga representant för Bosnien-Hercegovina Carlos Westentorp, OSSE:s ombudsman för mänskliga rättigheter i Bosnien-Hercegovina, Gret Haller, samt de tre medlemmarna i Bosnien-Hercegovinas presidentråd, Zivko Radisic, Allija Izetbegovic och Ante Jelavic, medverkade i debatten.

Relationer med Förenta nationerna (dok. 8431, rek. 1411) debatterades vid junisessionen. Det politiska utskottets rapport konstaterade att Europarådet sedan 1989 haft observatörsstatus i FN:s generalförsamling. Dessförinnan hade Europarådet ingått avtal om samarbete med flera av FN:s fackorgan (bl.a. UNHCR, ECE, Unesco, ILO, IMF och Världsbanken) och med sekretariatet. Som regional paneuropeisk organisation kan Europarådet göra en stor insats i FN:s preventiva verksamhet, särskilt beträffande mänskliga rättigheter, sociala och ekonomiska rättigheter och parlamentarisk demokrati. Observatörsrollen har dock inte utnyttjats på ett effektivt sätt. Församlingen antog en rekommendation (rek. 1411) om bättre samverkan mellan Europarådet och FN och ökad parlamentarisk medverkan i FN. Församlingen föreslog också att samarbetet mellan de två organisationerna tas upp på generalförsamlingens dagordning.

Jan Bergqvist framhöll i sitt anförande att samarbetet mellan FN och Europarådet är viktigt och behöver effektiviseras. Båda organisationerna har en framstående roll när det gäller att upprätthålla och förstärka internationella normer om rättsstatlighet, demokratisk utveckling och mänskliga rättigheter. Preventiva åtgärder i konflikter är ett viktigt samarbetsområde för att öka gemensam säkerhet. Det ligger i båda organisationernas intresse att Internationella permanenta brottmålsdomstolen för grova kränkningar av de mänskliga rättigheterna kan börja sitt arbete utan dröjsmål. Avslutningsvis påpekade Jan Bergqvist att den socialistiska gruppen stödjer IPU:s förslag att öka parlamentarikernas medverkan i FN.

Vid den fjärde delsessionen i september beslöt församlingen att med en s.k. brådskande debatt föra upp *Situationen i Östtimor* på dagordningen.

Debatten grundade sig på en rapport (dok. 8534, rek. 1421) och är ett led i att främja respekten för de mänskliga rättigheterna i hela världen. Församlingen anser att eftersom brott mot de mänskliga rättigheterna är en global humanitär fråga, ligger det i församlingens mandat att även diskutera situationen i Östtimor. Församlingen rekommenderade ministerkommittén att uppmana sina regeringar att erkänna ”Timor Lorosae” som en självständig stat. Det portugisiska parlamentets talman António de Almeida Santos deltog i debatten och underströk att brotten mot de mänskliga rättigheterna i Östtimor inte kan förbli ostraffade.

Kriget i Tjetjenien togs upp på dagordningen genom en snabbprocedur av församlingens ständiga utskott vid dess möte den 4 november. I resolutionen *Konflikten i Tjetjenien* (dok. 8585, res. 1201) uttryckte utskottet djup oro för Rysslands militära aktioner i Tjetjenien. Det ständiga utskottet underströk att konflikten inte kan lösas genom våld. En politisk lösning måste sökas. De militära operationerna drabbar framför allt civilbefolkningen i Tjetjenien. Ryssland uppmanades upphöra med all oproportionell våldsanvändning samt återgå till förhandlingsbordet.

4.3 Juridiska frågor och mänskliga rättigheter

Vid januarsessionen debatterade församlingen en rapport om inrättandet av *Europarådets kommissarie för de mänskliga rättigheterna* (dok. 8295). Församlingen gav sitt enhälliga stöd till rapporten samt för direktiv beträffande kommissariens kompetensområde. Kommissariens uppgift kommer att vara av preventiv karaktär, framför allt att informera och att sprida kunskaper om europeiska medborgares rättigheter.

Vid den tredje delsessionen debatterades en rapport om *Illegala aktiviteter inom sekter* (dok. 8373, rek. 1412). Församlingen hade redan 1992 rekommenderat regeringarna att sätta gränser för vissa sekters aktiviteter. Lagstiftning borde dock undvikas för att inte inkräkta på religionsfriheten. Församlingen upprepade nu sina krav på åtgärder. Församlingen ansåg att det är ytterst viktigt att sprida information om risker förknippade med sekters verksamhet. Det är särskilt viktigt att sådan information når ungdomar och ingår i skolundervisningen. Församlingen rekommenderade att nationella och regionala informationscentrum inrättas särskilt i Central- och Östeuropa. Frivilligorganisationer som hjälper individer och familjer att bryta sig loss från medlemskap i sekter bör få stöd.

Ingrid Näshund var i sitt debattinlägg mycket kritisk. Hon ansåg att rapportören varken hade lyckats definiera de sekter som rapporten omfattade eller deras illegala aktiviteter. Rapporten bidrog därmed till att öka fördomarna bland allmänhet och myndigheter särskilt i länder där religiösa förföljelser förekommer. Hon betonade att all information om religiösa minoriteter eller rörelser måste vara absolut objektiv. Europa har en historia med otaliga etniska och religiösa konflikter. Mera tolerans och förståelse behövs.

Vid den fjärde delsessionen debatterades en rapport om hur *Europeiska demokratier tar ställning till terrorism* (dok. 8507, rek. 1426). Det juridiska utskottet har tidigare arbetat med detta tema genom att hösten 1998 arrangera en konferens om de europeiska demokratiernas möjligheter att bekämpa

terrorism. Församlingen rekommenderade att terrorism fördöms som hot mot den mest grundläggande mänskliga rättigheten, rätten till liv. Ministerkommittén rekommenderades att skärpa ordalydelserna i befintliga konventioner. Ett förslag om inrättande av en europeisk brottmålsdomstol för terroristförbrytelser och bättre skydd för brottsoffer ingick i församlingens rekommendationer. Dessutom föreslogs åtgärder för att bekämpa spridningen av extremistiska idéer.

4.4 Ekonomi och utveckling

Vid den första delsessionen uppmärksammades *Den ekonomiska situationen i Ryssland och Ukraina* (dok. 8294, res. 1180). Rapporten inleddes med en omfattande analys av den ekonomiska utvecklingen efter Sovjetunionens upplösning. Den ekonomiska krisen blev akut genom den ryska regeringens beslut den 17 augusti 1998 att låta rubelns värde flyta och deklarerera moratorium på betalningar av statliga lån. Den ekonomiska krisen i Asien slog dessutom hårt mot Ryssland liksom sjunkande pris på olja. De politiska kriserna med täta regeringsbyten, sociala oroligheter och ökande kriminalitet hade skrämt bort utländska investerare. Industrin och jordbruket behövde omstruktureras och ges en tydligare ägarstruktur. Stora statsmonopol och oligopol från sovjettiden, som tagits över av privata ägare med nära kontakter med statsledningen, hindrade konkurrensen.

I Ukraina har ekonomin också starkt försämrats och levnadsstandarden sjunkit. Inkomsten per capita är ungefär hälften av ryssarnas, medan prisnivån är i stort sett densamma. BNP sjönk med 60 % mellan 1989 och 1997. Reformerna för att förbättra ekonomin och bekämpa brottsligheten har uteblivit därför att de politiska aktörerna blockerade varandra i parlamentet.

Ansvar för reformarbetet låg enligt rapporten på Ryssland och Ukraina själva. De europeiska ländernas bilaterala och multilaterala insatser behövs dock för att länderna skall kunna ta sig ut ur krisen. Reformpolitiken måste bestå av stram budgetpolitik, nytt skatte- och banksystem, effektivt rättsväsende, privatisering, liberalisering, avreglering samt en förstärkning av demokratin.

Vid januarsessionen debatterade församlingen en rapport om *Europeisk kampanj för global solidaritet – Europa mot fattigdom och social utslagning* (dok. 8281, res. 1181). Europarådet lanserade i september 1998 för andra gången en kampanj för världsomfattande solidaritet. Syftet var att uppmärksamma skillnaderna mellan de rika och de fattiga länderna och skillnaderna i välfärd inom Europa. Rapporten underströk att Europa i utvecklingssamarbetet borde främja demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer.

Jan Bergqvist konstaterade i ett debattinlägg att över 200 miljoner barn under fem års ålder lider av undernäring. Deras lidande kunde lindras med relativt små resurser. För att få till stånd en jämnare fördelning av resurserna behövs solidaritet, engagemang och social rättvisa. Brist på jämställdhet är för miljoner av världens kvinnor ett hinder för utveckling. Bara fyra av Europarådets medlemsländer, bland dem Sverige, uppfyllde FN:s biståndsmål att anslå 0,7 % av BNI till utvecklingsbistånd.

En rapport om *Europeisk transportpolitik* (dok. 8170 res. 1186) debatterades vid församlingens andra delsession i april. I rapporten betonades att Europa behöver långsiktiga, samordnade lösningar för den ökande trafiken. I framtiden måste speciell hänsyn tas till barns, äldres och handikappades transportbehov. Miljöaspekter på trafiken är särskilt betydelsefulla i känsliga bergsområden. Församlingen ansåg det viktigt att utveckla sjö- och spårtransporter samt kollektivtrafiken i städerna.

I ett debattinlägg efterlyste *Lisbet Calner* en ekonomiskt och miljömässigt hållbar transportpolitik för hela Europa. Även hon ansåg det viktigt att utveckla järnvägar och sjöfarten. Både regeringar och företag har en roll för att skapa långsiktiga, säkra och miljövänliga transportlösningar.

Sedan 1993 har församlingen årligen debatterat verksamheten i Europeiska banken för utveckling och återuppbyggnad (EBRD). En rapport *EBRD och övergång till marknadsekonomi i Central- och Östeuropa* (dok. 8422, res. 1192) debatterades under junisessionen. Församlingen uttryckte sitt stöd för bankens verksamhet i Central- och Östeuropa. År 1998 ställdes banken inför hårda prov till följd av den finansiella krisen i Ryssland. Församlingen välkomnade bankens samarbetsavtal med Europarådets sociala utvecklingsfond samt betonade vikten av att hjälpa länderna i sydöstra Europa. Generaldirektören för EBRD Horst Köhler deltog i debatten.

Europarådets parlamentariska församling fungerar som OECD:s parlamentariska dimension. Sju av OECD:s 29 medlemsländer ingår inte i Europarådet men deras parlamentariker har rätt att delta i den årliga debatten om OECD:s aktiviteter. Vid debatten i september 1999 deltog parlamentariker från Japan, Kanada, Sydkorea och Mexico samt OECD:s generalsekreterare Donald Johnston. I rapporten om *OECD och världsekonomin* (dok. 8465, res. 1199) konstaterades att världsekonomin återhämtat sig efter de finansiella kriserna i Asien och Ryssland. Den årliga tillväxten i OECD:s europeiska länder förväntades ligga på 2 % under 1999 och 2000. Tillväxten kan hotas av protektionistiska åtgärder. Strukturella förändringar behövs på många områden särskilt i OECD:s europeiska medlemsländer. För att sänka arbetslösheten måste företagsamheten främjas och konkurrensen ökas. Den utvidgade församlingen underströk att politiska och ekonomiska reformer inte kan lyckas utan fungerande demokratiska institutioner och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Vid den fjärde delsessionen debatterades även en rapport om *Ekonomisk återhämtning och förnyelse i sydöstra Europa efter Kosovo-konflikten* (dok. 8503, 8529, rek.1423). Stabilitetspakten för sydöstra Europa kan fungera som en katalysator som ger kraft åt reformprocessen i hela regionen. Genom pakten förbinder sig länderna i regionen att vidta demokratiska och ekonomiska reformer samt att öka det regionala samarbetet.

4.5 Sociala frågor, hälso- och familjefrågor

Vid delsessionen i januari debatterades en rapport om *Situationen för barnen i Albanien* (dok. 8284, rek. 1398). Dödligheten bland Albaniens nyfödda är den högsta i Europa även om en viss förbättring kunnat skönjas under de senaste åren. Undernärning förekommer bland barnen. Dödligheten bland

nyblivna mödrar är hög. Samarbetsprojekt med barnens behov i centrum mellan Albanien och Europarådets andra medlemsländer efterlystes.

År 1999 har av FN förklarats vara ett internationellt år tillägnat de äldre. Vid septembersessionen debatterade församlingen *Omsorgen om de äldre och deras delaktighet i samhällslivet* (dok. 8461, rek. 1428). Den ökande andelen pensionärer ställer regeringarna i de europeiska länderna inför nya utmaningar. De i yrkesverksam ålder får allt fler pensionärer att försörja. Församlingen efterlyste nya lösningar för att öka de äldres möjligheter att delta aktivt i samhällslivet.

Jan Bergqvist framhöll i sitt debattinlägg att många fördomar möter de äldre i samhället. I stället för en uppsplitande generationsstrid rekommenderade han solidaritet mellan generationerna. Flexibla lösningar för pensionering behövdes. De äldres levnadsstandard måste säkerställas utan att lägga alltför stora bördor på den yngre generationen. Bättre social service och hälsovård skulle öka de aktiva åren och gynna livskvaliteten under ålderdomen.

4.6 Kultur och utbildning

Under januarsessionen debatterade församlingen en rapport om *Religion och demokrati* (dok. 8270, rek. 1396). Konflikter mellan olika trosbekännare beror på okunskap och stereotypa föreställningar föranledda av bristen på kunskap. Ökad utbildning krävs för att bekämpa intolerans. Inblick i olika religioners utveckling och tankesätt kan bäst inhämtas via studier i historia och filosofi.

Ingrid Näslund uttryckte stark kritik när det gällde ärendets behandling i utskottet. Ämnet hade behandlats från en negativ synvinkel. Kristendomens roll i det europeiska kulturarvet borde ha betonats. Kristendomen har under århundraden format våra värderingar om demokrati och mänskliga rättigheter. Religionsfrihet är en rättighet som bör tillhöra alla medborgare och garanteras av staten.

Vid septembersessionen debatterade församlingen en rapport om *Unescos verksamhet* (dok. 8501, rek. 1420). Församlingen vill se ett ökat samarbete mellan Unesco och Europarådet. Återuppbyggandet av utbildningssystemet i Bosnien-Hercegovina nämndes som exempel på gemensamma projekt. Samarbetet går tillbaka till 1952 då ett samarbetsavtal skrevs under. Församlingen ansåg att avtalstexten nu bör ses över.

4.7 Naturvetenskap och teknik

Vid ett möte den 4 november behandlade församlingens ständiga utskott en rapport om *Kvinnans roll på det naturvetenskapliga och tekniska området* (dok. 8332, 8360, rek. 1435). Rapporten tog upp könsbarriärer som möter kvinnor vid studier och arbete inom naturvetenskap och teknik. Trots senare tidens konkreta framsteg råder ojämlikhet mellan könen på detta område. Relativt få kvinnor finns på beslutsfattande eller rådgivande poster i denna sektor. Med hänvisning till Europarådets beslut (toppmötet 1997) om jämlikhet mellan könen inom olika samhällssektorer uppmanades medlemsstaternas

regeringar att stödja unga kvinnors möjlighet att välja naturvetenskaplig studieinriktning och att främja flickors intresse för informationsteknologi. Frågor om bristande jämlikhet mellan könen bör tas upp i skolundervisningen.

4.8 Miljö, regionalplanering, lokal förvaltning

Möjliga ändringar och uppdatering av stadgan för Europarådets kongress för lokala och regionala organ (Kommunalkongressen, CLRAE) (dok. 8399, rek. 1409, res. 1188) debatterades av det ständiga utskottet i maj. ”De vises” kommitté hade i sin rapport tagit upp Kommunalkongressens verksamhet och rekommenderat en granskning av både strukturen och verksamheten. Kommunalkongressens provisoriska stadga gick ut vid årsskiftet 1999/2000. Efter det ständiga utskottets behandling av CLRAE:s stadgeändring har ärendet sedermera behandlats på ställföreträdarnivån i ministerkommittén.

4.9 Befolknings- och flyktingfrågor

Vid delsessionen i april debatterades en rapport om *Flyktingars och tvångsflyttade personers återvändande till sina hem i Kroatien* (dok. 8368, 8380, rek.1406). Rapporten var en del av granskningen av hur Kroatien hade fullföljt sina åtaganden som medlem i Europarådet. Kroatiens regering hade erkänt flyktingars och tvångsflyttades rätt att frivilligt återvända samt rätten att återfå sin egendom. Uppskattningsvis 300 000 flyktingar kunde förväntas återvända till Kroatien, huvudsakligen kroatiska serber. Samtidigt fanns ca 19 000 etniska kroater som flyktingar i Kroatien från Bosnien-Hercegoniva och Förbundsrepubliken Jugoslavien. Församlingen välkomnade den kroatiska regeringens insatser för att möjliggöra återvändandet. Allmän otrygghet samt brist på bostäder är ett hinder. Diskriminering förekommer. De ekonomiska förhållandena är allmänt dåliga. Det allmänna politiska, juridiska och kulturella klimatet utgör ett hinder för försoning mellan olika befolkningsgrupper.

Jan Bergqvist konstaterade i ett debattinlägg att Kroatien under 1991 var offer för ett militärt angrepp. Hundratusentals kroater fick då lämna sina hem. Krigets konsekvenser är fortfarande kännbara i landet. Dessa händelser är en av orsakerna till den svåra situation många flyktingar befinner sig i. Det är dock inte den enda förklaringen. Diskriminering förekommer i hanteringen av medborgarskapsfrågor. Kroatien måste respektera flyktingarnas rätt att återvända och vidta nödvändiga åtgärder för att återvändandet ska bli möjligt.

Vid aprilsessionen debatterades även en rapport om *Den humanitära situationen för flyktingar och tvångsflyttade personer från Kosovo* (dok. 8392, rek. 1404). Cirka 650 000 människor hade flytt och sökt skydd i angränsande länder och områden. Flyktingsituationen var särskilt svår i Albanien och Makedonien. Den enorma flyktingvågen hotade den politiska, ekonomiska och sociala stabiliteten i dessa länder och i hela Balkanområdet. De jugoslaviska myndigheterna manades tillåta hjälporganisationer att arbeta i hela Kosovo och garantera säkerhet i fältarbetet. Vidare krävdes öppna grän-

ser för att underlätta flyktingars återvändande. De albanska och makedoniska regeringarna manades följa Genèvekonventionens principer (från 1951) och UNHCR:s anvisningar. Kosovoflyktingarnas säkerhet och trygghet måste garanteras. Länderna i området måste samarbeta med UNHCR, IOM och Europarådet för att påskynda flyktingarnas registrering.

Med anledning av att år 1999 var 50-årsjubileum för Genèvekonventionerna hade det juridiska utskottet förberett en rapport om *Respekten för folkrätten i Europa* (dok. 8462, rek. 1427) som debatterades vid septembersessionen. De fyra Genèvekonventionerna och tilläggsprotokollen är folkrättens viktigaste instrument. De gäller vid internationella konflikter och innehåller skydd för dem som inte deltar i striderna liksom förbud mot vissa stridsmedel och vissa stridsmetoder. De reglerar även förhållandet mellan de stridande parterna och mellan stridande och personer som inte deltar i striderna.

Enligt rapporten hade händelserna i Kosovo demonstrerat behovet av det skydd som garanteras genom folkrätten och de institutioner som upprätthåller respekten för den. Kränkningar av de mänskliga rättigheterna måste straffas. Upprättandet av en internationell permanent brottmålsdomstol i Haag välkomnades. Totalt 60 stater måste ratificera konventionen innan den träder i kraft. Församlingen upprepade sin tidigare rekommendation 1408 (1999) och manade Europarådets medlemsstater att snarast ratificera konventionen om domstolen.

Vid delsessionen i september debatterade församlingen även en rapport om *Sydöstra Europa och Kosovo: utvärdering av den humanitära situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien och särskilt i Kosovo och Montenegro* (dok. 8527, rek. 1424). Som grund för rapporten låg flyktingutskottets reserapport från Förbundsrepubliken Jugoslavien. Utskottsdelegationen noterade med tillfredsställelse att mer än 90 % av de albanska flyktingarna hade återvänt till Kosovo. Dock befann sig nästan 200 000 serber och romer i en prekär situation. Församlingen underströk att humanitär hjälp måste vara oberoende av politiska faktorer. Församlingen krävde att de jugoslaviska myndigheterna samarbetar med UNHCR för att hjälpa flyktingar och fördrivna. Regionens stabilitet förutsätter återuppbyggande, inrättande av demokratiska institutioner och skapande av ett mångkulturellt civilt samhälle.

4.10 Jordbruk och landsbygdsutveckling

Vid delsessionen i juni beslutade församlingen om en extrainsatt debatt om *Dioxinkrisen och livsmedelssäkerhet* (dok. 8453, rek. 1417). Denna rapport föranleddes av den belgiska skandalen med dioxinförgiftat djurfoder. Församlingen krävde strängare lagstiftning och bättre kontroll av hela livsmedelskedjan.

Maggi Mikaelsson poängterade i ett debattinlägg att det krävs brådskande åtgärder för att förhindra liknande kriser som den belgiska. Kemikalier används i stor utsträckning i samhället. Många kemikaliers långsiktiga effekter på naturen och människan är dåligt kända. Därför behövs åtgärder för bättre kontroll. Mikaelsson kritiserade byråkratin och bristen på öppenhet i EU:s jordbrukspolitik. Konsumentskydd och miljöaspekter måste komma i första hand.

Som uppföljning av "De vises" rapport hade utskottet för förbindelser med de nationella parlamenten och med allmänheten förberett en rapport om *Programförklaring för den europeiska kontinenten* (dok. 8278, rek. 1394) som debatterades vid januarsessionen. Europarådet stod inför nya utmaningar. Nya arbetsformer som passar för en organisation med 40 medlemsländer och fem kandidatländer måste hittas. Millennieskiftet, 50-årsjubileet, Europarådets utvidgning, den europeiska integrationsprocessen och den totalt förändrade politiska kartan i Europa ger anledning att utvärdera samarbetet mellan de europeiska institutionerna. Rapporten betonade behovet att stärka den parlamentariska församlingens roll.

Utskottet förbereder en rapport om Medborgares delaktighet i den politiska processen (dok. 8162) med Sören Lekberg som rapportör. I december höll utskottet en utfrågning på detta tema. Som inbjuden expert medverkade konstitutionsutskottets kanslichef Magnus Isberg.

4.12 Jämställdhet mellan kvinnor och män

Utskottet för frågor rörande jämställdhet mellan kvinnor och män har varit verksamt sedan januari 1998 och ersätter den tidigare ad hoc-kommittén för jämställdhet mellan könen som sedan 1993 hade ansvaret för jämställdhetsfrågorna. Utskottets uppdrag är att föreslå åtgärder och bevaka att medlemsstaterna lever upp till sina åtaganden på detta område. De skall främja jämställdhet genom att anordna seminarier, konferenser och utfrågningar.

Utskottets rapport om *Jämlik representation i det politiska livet* (dok. 8423, rek. 1413) debatterades under delsessionen i juni. Få framsteg har gjorts i Europarådets medlemsländer för att nå jämställd representation i det politiska livet trots många års ansträngningar. Ett demokratiskt samhälle garanterar lika möjligheter för kvinnor och män.

Lisbet Calner poängterade i ett debattinlägg att det borde vara en självklarhet att kvinnors andel i de politiska församlingarna motsvarar deras andel av landets befolkning. Ett målmedvetet arbete i Sverige för att öka kvinnors delaktighet på olika nivåer i samhället har gett resultat.

I samarbete med den italienska deputeradekammaren organiserade underutskottet "våld mot kvinnor" i november ett seminarium i Bari om *Våld mot kvinnor*. Våldsbrott mot kvinnor är ett hinder för den enskilda kvinnans rättstrygghet och ett hinder för den fortsatta utvecklingen mot jämställdhet. Internationellt samarbete behövs för att garantera kvinnors rättigheter i alla länder. I oktober 1999 hade tjugo år gått från undertecknandet av FN-konventionen om avskaffandet av alla former av kvinnodiskriminering. Två representanter från riksdagens justitiesutskott deltog i seminariet i Bari.

Rekommendationer

Nr

- 1394 Programförklaring för den europeiska kontinenten
- 1395 Ukrainas uppfyllande av sina åtaganden
- 1396 Religion och demokrati
- 1397 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1398 Situationen för barnen i Albanien
- 1399 Xenotransplantation
- 1400 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1401 Undervisning om individens ansvar
- 1402 Kontroll av den interna säkerhetstjänsten i Europarådets medlemsländer
- 1403 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1404 Den humanitära situationen för flyktingar och tvångsförflyttade personer från Kosovo
- 1405 Kroatens uppfyllande av sina åtaganden
- 1406 Flyktingars och tvångsförflyttade personers återvändande till sina hem i Kroatien
- 1407 Medier och demokratisk kultur
- 1408 Internationell brottmålsdomstol
- 1409 Möjliga ändringar och uppdatering av stadgan för Europarådets kongress för lokala och regionala organ (CLRAE)
- 1410 Förbindelselänkar mellan europeer som bor utomlands och deras ursprungsländer
- 1411 Relationer med Förenta nationerna
- 1412 Illegala aktiviteter inom sekter
- 1413 Jämlik representation i det politiska livet
- 1414 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 1415 Tilläggsprotokoll till den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna rörande grundläggande sociala rättigheter
- 1416 Ukrainas uppfyllande av sina åtaganden
- 1417 Dioxinkrisen och livsmedelssäkerhet

- 1418 Skydd av de mänskliga rättigheterna och värdigheten för patienter i livets slutskede 1999/2000:ER1
- 1419 Slovakiens uppfyllande av sina åtaganden
- 1420 Unesco
- 1421 Situationen i Östtimor
- 1422 Sydöstra Europa efter Kosovokonflikten: den politiska situationen
- 1423 Sydöstra Europa efter Kosovokonflikten: ekonomisk återhämtning och förnyelse
- 1424 Utvärdering av den humanitära situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien, särskilt i Kosovo och Montenegro
- 1425 Bioteknik och immaterialrätt
- 1426 Europeiska demokratier tar ställning till terrorism
- 1427 Respekten för folkrätten i Europa
- 1428 Omsorgen om de äldre och deras delaktighet i samhällslivet
- 1429 Nationella procedurer för nominering av kandidater till den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
- 1430 Genomförandet av Århuskonventionen
- 1431 Europarådets framtida verksamhet på miljövårdsområdet
- 1432 Iakttagande av det europeiska tidszonsystemet
- 1433 Kvalitetsmärkning av europeiska rekreationsorter i bergstrakterna
- 1434 Fotbollshuliganism
- 1435 Kvinnans roll på det naturvetenskapliga och tekniska området
- 1436 Europarådets anställdas rätt att förhandla

Resolutioner

Nr

- 1177 Skapandet av ett gränslöst Europa
- 1178 Det europeiska samarbetsprojektet
- 1179 Ukrainas uppfyllande av sina åtaganden
- 1180 Den ekonomiska situationen i Ryssland och Ukraina
- 1181 Nord-Syds utvecklingssamarbete på 2000-talet: ett bidrag till Europarådets andra kampanj för globalt ömsesidigt beroende och solidaritet – Europa mot fattigdom och social utslagning
- 1182 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien

- 1183 Situationen i Mellanöstern: den israelisk-palestinska dimensionen 1999/2000:ER1
- 1184 Behovet av intensifierat ekonomiskt samarbete mellan länderna i sydöstra Europa
- 1185 Kroatians uppfyllande av sina åtaganden
- 1186 Europeisk transportpolitik
- 1187 Europa: en kontinent utan dödsstraff
- 1188 Möjliga ändringar och uppdatering av stadgan för Europarådets kongress för lokala och regionala organ (CLRAE)
- 1189 Granskning av församlingsmedlemmarnas ackreditering
- 1190 Miljövård som sysselsättningsskapare
- 1191 Informationssamhället och en digital värld
- 1192 EBRD och övergång till marknadsekonomi i Central- och Östeuropa
- 1193 Vuxenutbildning – eller hur man kan bekämpa arbetslöshet och utslagning genom utbildning och omskolning
- 1194 Ukrainas uppfyllande av sina åtaganden
- 1195 Kooperativens, de ömsesidiga försäkringsbolagens och sammanslutningarnas sociala roll som en bas för Europas sociala ekonomi
- 1196 Slovakiens uppfyllande av sina åtaganden
- 1197 Fred, demokratisk stabilitet och hållbar utveckling i Medelhavs- och Svarta havsbassängerna: det interparlamentariska samarbetets roll
- 1198 Behovet av ökat ekonomiskt samarbete i Medelhavsregionen
- 1199 OECD och världsekonomin
- 1200 Val av domare till Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
- 1201 Konflikten i Tjetjenien
- 1202 Allmän granskning av församlingens procedurregler
- 1203 Mexicos ansökan om observatörsstatus i Europarådet
- 1204 Europa och den professionella idrotten
- 1205 Plundrad judisk kulturegendom
- 1206 Ett europeiskt sätt att behandla icke-konventionell medicin
- 1207 Kvinnans roll på det naturvetenskapliga och tekniska området
- 1208 Utmaningar för, fördelar med och utveckling av storskalig havsodling

Nr

- 547 Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna
- 548 Utveckling av en barnkultur i Albanien
- 549 Situationen i Mellanöstern: den israelisk-palestinska dimensionen
- 550 Kontroll av den interna säkerhetstjänsten i Europarådets medlemsländer
- 551 Krisen i Kosovo och situationen i Förbundsrepubliken Jugoslavien
- 552 Den humanitära situationen för flyktingar och tvångsflyttade personer från Kosovo
- 553 Relationer med Förenta nationerna
- 554 Sydöstra Europa efter Kosovokonflikten: ekonomisk återhämtning och förnyelse
- 555 Europeiska demokratier tar ställning till terrorism
- 556 Respekten för folkrätten i Europa
- 557 Respekten för folkrätten i Europa
- 558 Nationella procedurer för nominering av kandidater till den Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna
- 559 Kvinnans roll på det naturvetenskapliga och tekniska området

Yttranden

Nr

- 208 Skapandet av ett gränslöst Europa
- 209 Georgiens ansökan om medlemskap i Europarådet
- 210 Europarådets kommissionär för de mänskliga rättigheterna: förslag till direktiv
- 211 Europarådets budget för budgetåren 1999 och 2000
- 212 Församlingens utgifter för budgetåret 2000
- 213 Förslag till civilrättslig konvention om korruption
- 214 Mexicos ansökan om observatörsstatus i Europarådet